

706h. 1972.04.29
DUNÁNTÜLI NAPLÓ

244
Hagyomány és haladás egységét demonstrálni

Budapesti művészeti hetek

Interjú Fodor Lajos igazgatóval

Bizonyos arányok szerint. Milyen szempontok határozták meg ezeket az arányokat a műsor szerkesztésben?

meghívott folklorégyüttesek vendégszerelése színezi a program teljes egészét. Résztelőkét milyen szempontok döntötték el, illetve határozták meg?

A budapesti művészeti hetek programját minden eddiginél rangosabb, választékosabb koncertek, bemutatók, kiállítások és népzenei műsorok sorából szőtték egybe. Budapest ünnepe. Az ország művelődésének centruma, a magyar szellemi élet nagy alkotóműhelye a magyar kultúra régi és mai értékeit ünnepli. Ennek tartalmi és formai sajátosságairól kértünk interjút a rendezvények városmai főhadiszállásán. Fodor Lajostól, a budapesti művészeti hetek igazgatójától.

— Mindenekelőtt: kérjük, mondja el, mikor és hogyan lett; hogyan alakult ki a budapesti művészeti hetek évente visszatérő programja?

— Kezdetben volt a budapesti zenei hetek, a zenei versenyekkel. A többi művészeti ág 1966-tól kezdett felsorakozni a muzsika mellé. Ez most a hetedik budapesti művészeti hetek. Mint ismert, a főváros művészeti élete rendkívül intenzív. Világhíró művészek (Mahler, Fauré, Klemperer stb.) mindig szívesen keresték fel. Ugyanakkor Budapest is számos nagy művészt nevelt a világnak... Kulturális közvéleményünk és a gyarapodó idegenforgalom azonban mind többet kívánt. Mindenekelőtt az ünnepi eseménysorozat időszzerű és tudatos eszmei alapozását sürgette. Mindez találkozott az UNESCO törekvéseivel is: élénkebb szellemi kapcsolatokat teremteni a világ országai között.

— Az idén már valóban világosan követhető az eszmei koncepciót tükröz a program. Ez milyen törekvések eredménye?

— Magyarország immár „fesztivál-ország”: Nyírbátortól Keszthelyig, Soprontól Gyuláig. Fölvetődött: milyen legyen Budapest fesztiválja? Nyilván nem olyan, mint a többiek; de a korábbi életlenszerű amatőr műsor-konceptióknál mindenképpen több legyen. Ez irányvonalat, eszmei magot, karaktert kíván. A nagy európai fesztiválhelyek (Bayreuth, Verona, Salzburg, Dubrovnik stb.) mind valamilyen zenei műfaj vagy életmű otthonai; a hazai ünnepi események hasonlóképpen. Budapest nem akart megmaradni egyetlen életmű tradíciójánál, hanem az egész város — az egész ország — szellemi életének mozgását kívánja reprezentálni. Oly módon, hogy a közreműködő zenekarok, társulatok, együttesek, alkotók egy közös téma köré csoportosulva szólalnak meg. Ma már valóságos kompozíció ez a program, ahol az egyes műsorszámok szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Tartalmában: egy nép, egy város kultúrájára nemcsak az jellemző, amit saját magából, saját anyagából kialakít, hanem az is, amit idegenből elfogad. Budapest kultúráját számos idegen hatás gazdagította. S voltaképpen ez történt a művészeti hetek programjában is. Fölvette benne mindazt, amit eszmei alapja, izlése, válogató szándéka befogadott, amit általában is a korszellem asszimilálni hajlandó Budapesten. Kodályval szólva: ami itt, — tehát a meghatározott koncepcióban — „kor és idő” próbáját kiállja. Ezek a program általános szempontjai.

— Közelebről szemlélve: ezáltal, a mestani programot Kodály és a népművészet, illetve a néphagyományok és a mai modern művek összhangja jellemzi.

— Aragon mondja: „Elvetem a hagyomány és haladás vitáját.” Mi is ezt mondjuk a szerkezeti arányok kialakításánál. A tradíciókba beépült korszerű művészetet tartjuk irányadónak. Ahogyan az ideai műsorfüzet készítőjében is olvasható: „A budapesti művészeti hetek programja Kodály Zoltán életét és munkásságát idézi, születésének 90. évfordulóján. Az ő életműve és alkotó törekvései köré épült a program minden részlete. Mélyre nyúltunk a hagyományok évezredek felélelő kincstárába, hogy gazdagítsuk mai élő valóságunkat általa. És keressük korunk hiteles művészi ábrázolását, a művészet életfolyamatának örök megújulását. A kettő — ahogyan azt Kodály munkássága cáfolhatatlanul tükrözi — szorosan, elválaszthatatlanul összetűg.” Ez a kincstár, azaz Budapest tradíciói — voltaképpen a magyar nép, a magyar nemzet tradíciói. Speciális budapesti hagyományokról nem beszélhetünk, hiszen a főváros a vidék értékeit minden korban magához szívtá. Van ugyan egy különleges „urbánus” vonulata, pl. a nyugatosok, Bródy, Molnár, Krúdy és mások az irodalomban, de a zenében már ilyenről nem beszélhetünk. Budapest ebben jórészt a vidék értékeiből lett nagygyá. Ami itt most új és örvendetes: a művészeti hetek eszmei koncepciója az idén lett valóság először. Korábban is fémjelzte a rendezvénysorozatot egy-egy név vagy évforduló (pl. Bartók). Am a népművészet, a néphagyományok — és ezek korszerű megjelenése a rendezvényekben, s a karaktert adó friss művészeti ágakban (rádió, televízió, film) — most először jelentkezik ilyen tudatos igénnyel.

— Várhatóan megmarad később is ez az alap-koncepció?

— Várhatóan igen. A hagyomány és haladás egységét igyekszünk demonstrálni ezután is. Jövőre a három város (Pest, Buda, Óbuda) egyesülése jegyében; 1974-ben pedig az ifjúság és a művészet lesz a középponti téma. Fialat művészek, alkotók és interpretálók részvételével; fiataloknak, fiatalokról szóló alkotásokkal. 1975 a felszabadulás jubileumi éve. Azt az utóbbi 30 évet tükrözi majd akkor a művészeti hetek programja is, amely a létben önálló magyar szellemiség és művészeti élet alig száz esztendőjében különös fontosságú szakasz.

— Feltűnően szép a művészeti hetek emlékműje. Hogyan lett budapesti szimbólum — a páva?

— Kissé elkoptatott már a „forradalmi” jelző. Mégis ennek az útját, az adott történelmi szituációban a forradalmi hagyományokat kívánja jelképezni ez a budapesti páva. Azaz átfogóan, egyszerre a több ezer éves népi kultúra, a forradalmi hagyományok, és a magyar zene XX. századi megújulását. Tervezője „Filó”, vagyis teljes nevén Mihályfi Ernőné grafikusművész, aki minden évben más variációt készít a mi páva jelképünk témájára.

— Az idén rangos külföldi együttesek, előadók, alkotások hosszú sora szerepel a programban. Vidékről pedig: szegedi zenekar, a veszprémi színház, a Pécsi Balett, a Pécsi Nemzeti Színház, továbbá

— Valóban sok a külföldi vendégművész, vendégegyüttes és igen öröndetes, jó színfolt a vidék jelenléte. Az előbbieket közül színvonalban nehéz lenne differenciálni, hiszen a belgrádi Atelje színház nyugodtan a Royal Shakespeare Company-val egy lapon említhető. Kellemes meglepetés volt a prágai színház, a moszkvai szimfonikus zenekar és hosszan sorolhatnánk: a folklór együttesek; a kubai, a chilei, a komi, az indiai folklór táncegyüttes vendégszerelése. Valamennyit azzal jellemezhetem, a koncertekre, a bemutatókra is gondolva, hogy régen ünnepekhez kötődtek a hasonló események, az udvari koncertek, bemutatók stb. AZ az ünnepek művészete volt. Ma a művészet ünnepeit, ünnepi emelkedettségét akarjuk megteremteni. Ami a vidéket illeti: számunkra különös öröm, hogy itt vannak a veszprémi, pécsi, szegedi együttesek, nem beszélve a program amatőr résztvevőiről, a hagyományörző falusi együttesekről.

— Ezzel kapcsolatban: olvasom, hogy 400 szereplő lépett színpadra tájaink tiszta forrású népművészetével. (Köztük szerepelt nagy sikerrel a dunaszekesdi lánycsoport, és több mohácsi népművész is.) Hogyan fogadta itt az estélyiruhás közönség ezt az eredeti folklórműsort?

— Kevesek híján senki nem bízott benne. A „Röpülj páva” után kinek kell? — mondták. Fergetes sikert arattak! Három héttel a műsor előtt már minden jegy elfogyott. Ők, ezek a falusi együttesek valami olyat hoztak, amit és ahogyan profi táncos, ha belefeszül se nyújthat. És nemcsak az idősebb táncosok, énekesek... Látni volna pl. a kalocsi fiatalokat! Ezek a hosszú hajú „beates” gyerekek nemcsak divatolnak — a hagyományt is képesek ápolni, őrizni.

— Másfelől a Pécsi Balett külön is szóra érdemes. Táblás házak előtt, átütő sikerrel szerepeltek és méltán. Műsorukon Stravinszkij Le Sacre-je és Bartók „Zenéje” itt Pesten felújítás, de mégis több annál. Eck újrafogalmazása mélyebb tartalmú, mint annak idején az operaházi bemutató volt. A három fellépést megleghangú kritikák méltatták. A Magyar Hírlap szerint például: „... az idő a pécsi koreográfust igazolta. Mindkét műve a magyar balettművészet maradó alkotásának bizonyult, és szervesen beleillik a Pécsi Balett repertoárjába.” De ezen kívül is: a kilenc napos folklór-fesztivál alatt, ha netán valaki a néphagyományok romantikus dédelgetésében merült volna el, itt a Pécsi Balettől egy jó kis persziflázs-zuhanyt kaphatott — ellensúlyozásként. (Magyar babák.)

— Még annyit: művészetünk, kultúránk egész, egységes. A jövőben is szaporítani szeretnénk a lehetőségeket, amelyek az egész ország kulturális életére ablakot nyitnak — fejezte be a Dunántúli Naplónak adott interjút Fodor Lajos, a budapesti művészeti hetek igazgatója.